Neapolis University

HEPHAESTUS Repository **http://hephaestus.nup.ac.cy**

School of Economic Sciences and Business Informative material

2013-06-01

þÿ Ÿ ¹ ¼ µ ³ ¬ » µ Â À Á ¿ º » ® Ã µ ¹ Â Ä · Â þÿ • Å Á É À ± Ê º ® Â À ¿ » ¹ Ä µ ¯ ± Â

Maris, Georgios

http://hdl.handle.net/11728/8985

Downloaded from HEPHAESTUS Repository, Neapolis University institutional repository

Οι μεγάλες προκλήσεις της Ευρωπαϊκής πολιτείας

June 1, 2013

Μαρής Γεώργιος

Ph.D. Candidate -Dept. of Political Science & International Relations, University of Peloponnese, Corinth, Greece

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) στο προσεχές μέλλον έχει να αντιμετωπίσει σοβαρές προκλήσεις που έχουν ήδη αρχίσει να επηρεάζουν την μακροχρόνια σταθερότητα και βιωσιμότητα της. Καλείται άμεσα να απαντήσει σε δύο πολύ σημαντικά ερωτήματα. Πρώτον, πως θα καταφέρει να αλλάξει αξιόλογα τους μηχανισμούς και την λειτουργία της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης και δεύτερον, πως θα μπορέσει να πετύχει πραγματική σύγκλιση των κρατών μελών όχι μόνο στον οικονομικό αλλά και στο πολιτικό και θεσμικό τομέα έτσι ώστε να μετριάσει τις συνέπειες τόσο των ασύμμετρων διαταραχών που παρατηρούνται στον ευρωπαϊκό χώρο όσο και τα τεράστια χάσματα πλούτου που υπάρχουν ανάμεσα στις χώρες της περιφέρειας και του κέντρου.

Η κρίση χρέους των περιφερειακών κρατών της Ευρωζώνης μας δείχνει πως το πλαίσιο της ΟΝΕ είναι ένα αρκετά περίπλοκο περιβάλλον για πολλά κράτη μέλη της ΕΕ αφού αυτά παραμένουν ευπαθή στις πολιτικές και οικονομικές διαταραχές που συμβαίνουν αρκετά συχνά στον ευρωπαϊκό χώρο κυρίως εξαιτίας των συγκρούσεων συμφερόντων, των προτιμήσεων των κρατών μελών καθώς και της έλλειψης συντονισμού της μακροοικονομικής και μικροοικονομικής πολιτικής.

Κάτω από αυτές τα συνθήκες, πολλές ευρωπαϊκές χώρες ανάμεσα τους και η Ελλάδα, εάν κάτι δεν αλλάξει δραστικά στα πλαίσια της Ευρωζώνης δεν θα μπορούν μακροχρόνια να ανεχθούν το ευπαθές, μονομερές και αδύναμο, πολιτικό, οικονομικό και νομισματικό ευρωπαϊκό πλαίσιο μέσα στο οποίο χάνουν αρκετά στοιχεία της πολιτικής και οικονομικής τους κυριαρχίας. Όσο αυτές οι χώρες παραμένουν ανίκανες να ανταποκριθούν τον οικονομικό ανταγωνισμό που παρατηρείτε στα πλαίσια της Ευρωζώνης και όσο καμία δομική ή θεσμική αλλαγή δεν γίνεται στο σύστημα της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, τόσο αυτό το πλαίσιο μετασχηματίζεται σε μια πολιτική και οικονομική παγίδα για τα κράτη μέλη.

Η ελληνική συμμετοχή στην ΕΕ βασίστηκε κυρίως σε πολιτικές αποφάσεις. Έτσι, μακροχρόνια δημιουργήθηκε ένα ουσιαστικά εκρηκτικό μείγμα συνθηκών που οδήγησε στην κρίση της ελληνικής πολιτείας. Τα τελευταία 30 χρόνια τα ποσοστά μεγέθυνσης της χώρας καθώς και οι ελληνικοί οικονομικοί δείκτες είναι μάλλον παραπλανητικοί για να ερμηνεύσουν την κρίση χρέους της χώρας. Έτσι, τόσο το ελληνικό μοντέλο πολιτικής και θεσμικής ανάπτυξης όσο και το μοντέλο διακυβέρνησης της μπορεί να θεωρηθεί πως έχουν παίξει καθοριστικό ρόλο στην οικονομική αποτυχία.

Μια σειρά από πολιτικούς παράγοντες μπορούν να αναλυθούν σαν οι βασικοί συντελεστές της κρίσης. Η ανάπτυξη του κρατισμού, ο αποτυχημένος εξευρωπαϊσμός της χώρας, τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς, η επίδραση των συνδικάτων και των διάφορων ομάδων συμφερόντων στον σχηματισμό των οικονομικών πολιτικών, το ευπαθές μοντέλο διακυβέρνησης, ο λαϊκισμός και το ασταθές πολιτικό και κοινοβουλευτικό σύστημα.

Με βάση αυτά, όλες οι προσπάθειες για εκσυγχρονισμό και εξευρωπαϊσμό της ελληνικής κοινωνίας όχι μόνο απέτυχαν να δημιουργήσουν ένα σταθερό πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, αλλά ουσιαστικά νομιμοποίησαν ένα ώριμο πελατειακό σύστημα σαν το κύριο χαρακτηριστικό της ελληνικής πολιτείας. Όλοι οι παραπάνω συντελεστές συνδέονται άμεσα και έμμεσα με αυτό το πελατειακό σύστημα το οποίο αναπτύχθηκε στην Ελλάδα τα τελευταία 30 χρόνια και το οποίο επίσης ευθύνεται για την κρίση.

Οι πολιτικές ελίτ από την πλευρά τους χρησιμοποίησαν τους νέους πολιτικούς θεσμούς που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της ΕΕ μέσω των οποίων επέκτειναν τα δίκτυα πατρωνίας τους γεωγραφικά και λειτουργικά. Έτσι, ακόμα και εάν τα πολιτικά κόμματα αναγνώριζαν την αναγκαιότητα για μεταρρυθμίσεις και πραγματικό εκσυγχρονισμό της ελληνικής πολιτείας, ταυτόχρονα υποβίβαζαν κάθε προσπάθεια για μεταρρυθμίσεις και εκσυγχρονισμό.

Όμως το ελληνικό πολιτικό σύστημα δεν μπορεί να αλλάξει αξιόλογα βραχυχρόνια. Τα αιτήματα των ευρωπαίων αξιωματούχων και της τρόικάς για ένα μικρότερο και πιο αποδοτικό κράτος με αυτό τον τρόπο μπορεί να είναι από την μια πλευρά κατανοητά, αλλά απαιτούν από την άλλη πλευρά, από την ελληνική πολιτική κουλτούρα να αλλάξει δραματικά σε ένα τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό όμως δεν είναι εύκολη δουλειά για να γίνει και μάλλον είναι απίθανο να πραγματοποιηθεί βραχυχρόνια. Με αυτό τον τρόπο η κρίση θα παραμένει.

Δεν είναι δεδομένο πως η ΕΕ θα μπορέσει να βρει απαντήσεις για όλα τα παραπάνω βραχυχρόνια. Οι διαφορές ανάμεσα στην πολιτική κουλτούρα των κρατών μελών φαίνεται όχι μόνο ότι είναι αγεφύρωτες αλλά ταυτόχρονα και καταστροφικές όπως έδειξε η περίπτωση της Ελλάδας. Εάν δεν καταφέρει άμεσα η ΕΕ να δώσει λύσεις σε όλες τις παραπάνω προκλήσεις τότε χρησιμοποιώντας μια έκφρασή του Keynes μάλλον οι πύλες της κολάσεως θα ανοίξουν.